

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Zielonej Górze

LZG.410.7.2.2024

Młodszy inspektor Marek Kozanecki
Komendant Powiatowy Policji w Świebodzinie
ul. Zielona 2
66-200 Świebodzin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/092 – Postępowanie organów administracji publicznej z nielegalnymi wyrobami akcyzowymi

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Komenda Powiatowa Policji, ul. Zielona 2, 66-200 Świebodzin (dalej: <i>KPP</i> lub <i>Komenda</i>).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Młodszy inspektor Marek Kozanecki - Komendant Powiatowy Policji w Świebodzinie (dalej: <i>Komendant PP</i>) od 11 lutego 2021 r. ¹
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie organów administracji publicznej do realizacji zadań związanych z ujawnionymi nielegalnymi wyrobami akcyzowymi. 2. Postępowania przygotowawcze. 3. Przechowywanie nielegalnych wyrobów akcyzowych. 4. Likwidacja nielegalnych wyrobów akcyzowych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2022-2024 (do czasu zakończenia kontroli ²) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem oraz danych statystycznych z lat poprzednich, jeśli mogą mieć wpływ na ocenę kontrolowanego obszaru.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze.
Kontroler	Dariusz Obierzyński, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LZG/52/2024 z dnia 12 czerwca 2024 r.

(akta kontroli str. 1-2)

¹ W okresie od 11 lutego 2021 r. do 1 czerwca 2021 r. - p.o. Komendanta Powiatowego Policji w Świebodzinie, a od 2 czerwca 2021 r. - Komendant Powiatowy Policji w Świebodzinie.

² Tj. do 9 października 2024 r.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Komenda była przygotowana do realizacji zadań związanych z ujawnionymi nielegalnymi wyrobami akcyzowymi pod względem kadrowym i organizacyjnym. Pomimo uwzględnienia problematyki nielegalnych wyrobów akcyzowanych w zakresach czynności (kartach opisu stanowiska pracy) funkcjonariuszy, to zadań dotyczących prowadzenia magazynu dowodów rzeczowych nie przypisano pracownikowi właściwej komórki organizacyjnej. Poza I półroczem 2024 r., funkcjonariusze corocznie uczestniczyli w szkoleniach w zakresie ujawniania przestępstw dotyczących wyrobów akcyzowych. Mimo braku pisemnego porozumienia w zakresie dotyczącym postępowania z nielegalnymi wyrobami akcyzowymi między *Komendą* a Krajową Administracją Skarbową (dalej: KAS), KPP współpracowała w tym zakresie, a efektem tej współpracy było ujawnienie wyrobów tytoniowych czy też alkoholowych bez wymaganych polskich znaków akcyzowych. Zapewniono wystarczającą liczbę funkcjonariuszy przewidzianych do prowadzenia postępowań przygotowawczych dotyczących ujawnionych nielegalnych wyrobów akcyzowych oraz zajmujących się ich przechowywaniem i likwidacją.

Postępowania przygotowawcze prowadzono na ogół rzetelnie i bez zbędnej zwłoki. Tylko w jednym przypadku, z uwagi na charakter i złożoność sprawy⁵, postępowanie przygotowawcze zakończono dopiero po 129 dniach. Niezwłocznie przesyłano prokuratorowi odpisy postanowień o wszczęciu sprawy.

Prawidłowo i rzetelnie przechowywano nielegalne wyroby akcyzowe. Dostęp do pomieszczeń był ograniczony, a pomieszczenia i panujące w nich warunki gwarantowały bezpieczeństwo przechowywanych tam dowodów.

Nie dochowano, wymaganego zarządzeniem Komendanta Głównego Policji (dalej: KGP), terminu zarządzenia inwentaryzacji przeprowadzonej w 2024 r.⁶ oraz nie dopełniono obowiązku przekazania do zatwierdzenia *Komendantowi PP* protokołu z przeprowadzonych czynności inwentaryzacyjnych. Nierzetelnie przeprowadzono oraz udokumentowano czynności inwentaryzacyjne nielegalnych wyrobów akcyzowych. W protokole inwentaryzacyjnym z 27 lutego 2024 r. ujęto worki strunowe z zawartością tytoniu, które to wyroby akcyzowe poddano wcześniej, 25 stycznia 2024 r., likwidacji oraz nie określono w nim stopnia zgodności stanu faktycznego inwentaryzowanych przedmiotów z ich stanem ewidencyjnym, co stanowiło naruszenie zarządzenia nr 4 KGP⁷.

Likwidację nielegalnych wyrobów akcyzowych nie zawsze przeprowadzano zgodnie z przepisami, z zachowaniem należytej staranności. Z naruszeniem uregulowań wynikających z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 czerwca 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu niszczenia przedmiotów, których przepadek orzekł sąd⁸, sporządzono dwa protokoły z likwidacji nielegalnych wyrobów akcyzowych, które nie zawierały wszystkich wymaganych informacji⁹.

Przyczyną powyższych nieprawidłowości, według *Komendanta PP*, były przeoczenia i brak rzetelności członków komisji likwidacyjnej i inwentaryzacyjnej.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Wielowątkowa sprawa dotycząca substancji odurzających, alkoholu i papierosów bez polskich znaków akcyzy.

⁶ W dniach od 14 do 27 lutego 2024 r.

⁷ Zarządzenie KGP 9 lutego 2017 r. w sprawie niektórych form organizacji i ewidencji czynności dochodzeniowo-śledczych Policji oraz przechowywania przez Policję dowodów rzeczowych uzyskanych w postępowaniu karnym – Dz. Urz. Komendy Głównej Policji z 10 lutego 2017 r., poz. Nr 9.

⁸ Dz. U. z 2016 r. poz. 943.

⁹ Tj.: ilości czy liczby zniszczonych dowodów, miejsca zniszczenia oraz opisu odpadów pochodzących ze zniszczenia oraz wskazanie miejsca ich składowania lub opisu pozostałości po zniszczeniu, nieodpłatnym przekazaniu na rzecz podmiotu, albo przeznaczeniu do sprzedaży.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹⁰ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie organów administracji publicznej do realizacji zadań związanych z ujawnionymi nielegalnymi wyrobami akcyzowymi

Opis stanu faktycznego

1.1 Zgodnie z Regulaminem Komendy Powiatowej Policji w Świebodzinie¹¹ (dalej *Regulamin KPP*), wyodrębniono komórki organizacyjne, w tym m.in. Wydział Dochodzeniowo-Śledczy (dalej: *WD-Ś*), któremu przypisano m.in. następujące zadania: [1] prowadzenie postępowań przygotowawczych o przestępstwa kryminalne, gospodarcze i korupcyjne, [2] prowadzenie i nadzór nad czynnościami procesowymi na miejscu zdarzenia, [3] wykonywanie czynności rejestracyjnych związanych z prowadzeniem postępowań przygotowawczych oraz technicznych, [4] prowadzenie magazynu dowodów rzeczowych, [5] rozpoznawanie, zapobieganie i zwalczanie przestępstw gospodarczych i korupcyjnych, a także wykrywanie i ściganie sprawców tych przestępstw, [6] analizowanie zagrożenia i struktury przestępczości gospodarczej i korupcyjnej oraz podejmowanie na tej podstawie działań zmierzających do poprawy skuteczności ujawniania i ścigania sprawców przestępstw. Nadzór na ww. wydziałem bezpośrednio sprawował *Komendant PP*¹².

W przypadku sześciu funkcjonariuszy *WD-Ś* w kartach opisu stanowiska pracy do ich zadań zaliczono m.in.:

- prowadzenie postępowań przygotowawczych, w oparciu o zasady określone odrębnymi przepisami, w tym: dochodzeń w niezbędnym zakresie, dochodzeń i śledztw policyjnych, śledztw powierzonych w całości lub części w sprawach zawiłych i o większym ciężarze gatunkowym, w szczególności z zakresu przestępczości gospodarczej, w tym przestępstw akcyzowych;
- dokonywanie rejestracji kryminalnej osób fałszykatów pieniężnych, narkotyków, zabezpieczonego mienia, wyrobów akcyzowanych, broni i amunicji związanej z postępowaniami w Krajowym Systemie Informacji Policji, *ERCDS*¹³;
- wprowadzanie do systemu *SESPOL*¹⁴ danych o fałszywych znakach pieniężnych, zabezpieczonym mieniu, broni i amunicji oraz narkotykach i wyrobach akcyzowych.

Za koordynowanie pracy *WD-Ś* odpowiadał jego Naczelnik, a bezpośredni nadzór i organizacja pracy *WD-Ś*, w tym Zespołu do walki z przestępczością gospodarczą oraz Zespołu Techniki Kryminalistycznej do dnia 7 sierpnia 2024 r. przypisane były do zadań Zastępcy Naczelnika *WD-Ś*.

Kontrola wykazała, że mimo przypisania *WD-Ś* zadania w zakresie prowadzenia magazynu dowodów rzeczowych (§ 11 pkt 8 *Regulaminu KPP*), zadania tego nie przypisano żadnemu pracownikowi *WD-Ś*, natomiast zadanie to prowadzone było w Zespole Łączności i Informatyki. Do zadań zatrudnionego tam pracownika - starszego referenta należało m.in. wydawanie i zarządzanie rzeczami z depozytu dowodów, co opisano szerzej w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 3-25, 26-30, 82-83, 85-88)

Kontrola wykazała, brak rzetelności w kartach opisu stanowiska pracy Naczelnika i Zastępcy Naczelnika *WD-Ś*. W przypadku karty opisu stanowiska pracy Naczelnika *WD-Ś* przypisano podległość służbową do I Zastępcy *Komendanta PP*, podczas gdy ze zmiany *Regulaminu KPP* z 15 czerwca 2021 r. wynika m.in., że *Komendant PP*

¹⁰ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹¹ Regulamin Komendy Powiatowej Policji w Świebodzinie z 7 lutego 2017 r., ze zmianami, zatwierdzony przez *Komendanta PP*, w porozumieniu z Komendantem Wojewódzkim Policji w Gorzowie Wlkp.

¹² *Regulamin KPP* po zmianach wprowadzonych z 15 czerwca 2021 r., zatwierdzony przez *Komendanta PP*, w porozumieniu z Komendantem Wojewódzkim Policji w Gorzowie Wlkp.

¹³ Elektroniczny Rejestr Czynności Dochodzeniowo-Śledczych.

¹⁴ System Elektronicznej Sprawozdawczości w Policji.

bezpośrednio nadzoruje komórki organizacyjne Komendy, w tym WD-Ś, stosownie do zapisów wynikających z *Regulaminu KPP* (§ 5 pkt 2 lit. b). Ponadto karty opisu stanowisk pracy Naczelnika i Zastępcy Naczelnika WD-Ś nie były aktualizowane na bieżąco. Z karty opisu stanowiska pracy Naczelnika WD-Ś oraz Zastępcy Naczelnika WD-Ś wynikało m.in., że były one w części nieaktualne i odnosiły się w przypadku zadań dotyczących współpracy do jednostek nieistniejących¹⁵, np.: urzędu kontroli skarbowej czy urzędu celnego, co opisano szerzej w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 85-88, 204-209, 210-215)

1.2. Według stanu na koniec 2022 r. 2023 r. i 30 czerwca 2024 r. liczba funkcjonariuszy zatrudnionych w WD-Ś wynosiła odpowiednio 22, 23, 23 osoby¹⁶, w tym w ww. okresie 5, 6 i 6 funkcjonariuszy zajmowało się czynnościami związanymi z nielegalnymi wyrobami akcyzowymi. Nadzór nad ww. osobami sprawowany był do sierpnia 2024 r. przez Naczelnika i Zastępcę Naczelnika WD-Ś, a od 6 sierpnia 2024 r. tylko przez Naczelnika WD-Ś.

W latach 2022-2024 (I półrocze) prowadzono w KPP dziewięć (odpowiednio trzy, pięć i jedno) postępowań przygotowawczych w zakresie nielegalnych wyrobów akcyzowych.

(akta kontroli str. 79-81, 84, 204-209, 210-215, 216-225, 236-238)

1.3. W latach 2022-2024 (I półrocze) przeprowadzone zostały dwa szkolenia poruszające tematykę wyrobów akcyzowych. W dniu 30 września 2022 r. - 17 z 22 funkcjonariuszy, w tym 6 osób zajmujących się nielegalnymi wyrobami akcyzowymi oraz w dniu 4 grudnia 2023 r. - 15 z 19 funkcjonariuszy, w tym 5 osób zajmujących się nielegalnymi wyrobami akcyzowymi, uczestniczyło w szkoleniu, w którym jeden z modułów dotyczył postępowania w trybie art. 308 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego¹⁷ (dalej: *kpk*) w przypadku ujawnienia przestępstw dot. wyrobów akcyzowych.

Ww. szkolenia miały charakter lokalny. Nie były organizowane przez Komendę Wojewódzką Policji w Gorzowie Wlkp. (dalej: *KWP*) lub inną organizację, np. KAS.

(akta kontroli str. 82-83)

1.4. W okresie objętym kontrolą, nie stwierdzono, aby *Komendant PP*, jak również funkcjonariusze, inicjowali, opracowywali, opiniowali, bądź w innej formie uczestniczyli w opracowywaniu i realizacji dokumentów i przedsięwzięć (np. z KAS, Strażą Graniczną czy Inspekcją Transportu Drogowego) związanych z problematyką nielegalnych wyrobów akcyzowych.

(akta kontroli str. 114-115)

Z corocznych planów działalności KGP oraz Komendanta Wojewódzkiego Policji w Gorzowie Wlkp. (dalej: *Komendant Wojewódzki Policji*) na lata 2022-2024 wynikało, że w ramach priorytetów i celów w zakresie wzmocnienia aktywności Policji w przeciwdziałaniu przestępczości gospodarczej w obszarach przestępczości podatkowej wskazano m.in. na monitorowanie postępowań wszczętych w materiałach operacyjnych oraz przestępstwach stwierdzonych w materiałach operacyjnych, w obszarach przestępczości gospodarczej (tj. przestępstw dotyczących podatku od towarów i usług VAT, podatku akcyzowego, wyłudzenie podatku akcyzowego w obrocie paliwami, wyrobami alkoholowymi oraz tytoniowymi).

Z ustalonych przez KWP mierników skuteczności zwalczania przestępczości gospodarczej¹⁸ w KPP na lata 2021-2022 wynika m.in., że postępowania wszczęte

¹⁵ Od dnia 1 marca 2017 r. została utworzona Krajowa Administracja Skarbowa.

¹⁶ W latach 2022-2024 (do 30 czerwca) planowana i faktyczna liczba osób zatrudnionych w KPP wynosiła 140, z tego 119 funkcjonariuszy i 21 osób cywilnych.

¹⁷ Dz. U. z 2024 r. poz. 37, ze zm.

¹⁸ Przestępczość gospodarcza w czterech kategoriach: PGM - wyłudzenia podatku akcyzowego (obróć paliwami, wyrobami alkoholowymi oraz tytoniowymi), PGM - przestępczość podatkowa (wyłudzenie podatku VAT oraz innych podatków), PGM - przetargi publiczne, PGM - przestępczość przeciwko interesom UE.

w grudniu 2022 r. do grudnia 2021 wyniosły 133,3%¹⁹, przy średniej dla wszystkich jednostek z terenu województwa lubuskiego - 105,7%. Natomiast w przypadku przestępstw stwierdzonych w analogicznym okresie wskaźnik ten wynosił 25%²⁰, przy średniej - 104,2%. W latach 2022-2023 postępowania wszczęte w grudniu 2023 r. do grudnia 2022 wyniosły 150%²¹, przy średniej - 69,6%. Natomiast w przypadku przestępstw stwierdzonych w analogicznym okresie wskaźnik ten wynosił 500%²², przy średniej - 190%.

(akta kontroli str. 31-48, 49-72, 73-74)

1.5. Komendant PP nie zawierał porozumień z innymi organami i instytucjami w obszarze związanym z nielegalnymi wyrobami akcyzowymi. Z informacji uzyskanych z KWP wynikało m.in., że funkcjonariusze KWP/KPP nie inicjowali i nie opiniowali spraw związanych z problematyką nielegalnych wyrobów akcyzowych. Współpraca z KAS odbywała się na podstawie porozumienia z 24 października 2017 r., aneksu nr 1 z 14 listopada 2017 r. oraz aneksu nr 2 z 11 stycznia 2018 r. zawartego pomiędzy Naczelnikiem Lubuskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Gorzowie Wlkp. a Komendantem Wojewódzkim Policji.

Współpraca Policji z KAS odbywała się na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z 22 lutego 2017 roku w sprawie wykonywania niektórych czynności przez funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej oraz współpracy Służby Celno-Skarbowej z Policją i Strażą Graniczną²³ oraz ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o systemie monitorowania drogowego i kolejowego przewozu towarów oraz obrotu paliwami opałowymi²⁴.

Współpraca z KAS polegała na kontaktach telefonicznych i obopólnym informowaniu się o posiadaniu informacji o nielegalnych wyrobach akcyzowych. Ustalano wówczas termin oraz sposób realizacji zadań. Efektem współpracy było ujawnienie m.in. wyrobów tytoniowych lub alkoholowych bez wymaganych polskich znaków akcyzowych, o których mowa w pkt. 2 wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 114-115, 116-120, 399)

1.6. Komenda nie posiadała na stanie, ani nie występowała do KWP o sprzęt dedykowany do realizacji zadań dotyczących nielegalnych wyrobów akcyzowych. Nie analizowano potrzeb sprzętowych związanych z identyfikowaniem substancji czy produktów zatrzymanych w toku prowadzenia czynności.

(akta kontroli str. 114-115)

Z informacji uzyskanych z KWP wynikało m.in., że podległe jej jednostki wyposażone były w sprzęt dedykowany do realizacji zadań dotyczących nielegalnych wyrobów akcyzowych. W ustawie budżetowej w każdym roku przewidziana była tzw. Rezerwa celowa pn. *Wspieranie zwalczania przemytu i podrabiania wyrobów tytoniowych*, ale dotyczyła ona tylko papierosów. Podział środków, dokonywanie zakupu sprzętu i urządzeń oraz ich przekazywanie odbywało się na poziomie Komendy Głównej Policji, na podstawie osiągniętych wyników za dany rok i aktywności jednostek Policji. Komenda w latach 2022-2024 nie otrzymywała sprzętu służącego funkcjonariuszom do realizacji czynności związanych ze zwalczaniem nielegalnego obrotu wyrobami tytoniowymi w ramach rezerwy celowej.

W powyższym zakresie czynności służbowe prowadzone były z funkcjonariuszami KAS, którzy posiadali urządzenia i sprzęt służący m.in. do ustalania mocy nielegalnie wyprodukowanego napoju spirytusowego.

(akta kontroli str. 116-120, 281-283)

¹⁹ Postępowania wszczęte w grudniu 2021 r. - 3. Postępowania wszczęte w grudniu 2022 r. - 4.

²⁰ Przestępstwa stwierdzone w grudniu 2021 r. - 4. Przestępstwa stwierdzone w grudniu 2022 r. - 1. Trzy pozostałe zakwalifikowane zostały jako wykroczenia karno-skarbowe.

²¹ Postępowania wszczęte w grudniu 2022 r. - 4. Postępowania wszczęte w grudniu 2023 r. - 6.

²² Przestępstwa stwierdzone w grudniu 2022 r. - 1. Przestępstwa stwierdzone w grudniu 2023 r. - 5.

²³ Dz. U. z 2017 r. poz. 386.

²⁴ Dz. U. z 2024 r. poz. 1218, ze zm.

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zadanie dotyczące prowadzenia magazynu dowodów rzeczowych²⁵, wynikające z *Regulaminu KPP*, nie zostało przypisane pracownikom WD-Ś.

W zakresie czynności starszego referenta w zespole ds. łączności i informatyki KPP znajdowały się zadania dotyczące wydawania i zarządzania rzeczami z depozytu dowodów, podczas gdy z *Regulaminu KPP* (ze zmianami) wynikało m.in., że do zadań WD-Ś należy w szczególności prowadzenie magazynu dowodów rzeczowych.

Ponadto do zakresu szczegółowego zadań WD-Ś, Zespołu do walki z przestępczością gospodarczą, przypisano zagadnienia dotyczące właściwego rejestrowania i przechowywania dowodów rzeczowych, zabezpieczonych w prowadzonych postępowaniach przygotowawczych.

Zgodnie ze standardem A3, określonym w załączniku do komunikatu Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych²⁶, struktura organizacyjna jednostki powinna być dostosowana do aktualnych celów i zadań, a zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności jednostek, poszczególnych komórek organizacyjnych jednostki oraz zakres podległości pracowników powinien być określony w formie pisemnej w sposób przejrzysty i spójny. Dla każdego pracownika powinien być określony aktualny zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności.

(akta kontroli str. 3-15, 26-30, 85-88)

Komendant PP wyjaśnił m.in., że zgodnie z *Regulaminem KPP* prowadzenie magazynu dowodów rzeczowych należy do WD-Ś, zgodnie z czym nadzór w tym zakresie sprawowany był przez Naczelnika WD-Ś. Mając na uwadze usprawnienie funkcjonowania komórki dochodzeniowo-śledczej, poprzednie kierownictwo uznało, iż celowym działaniem w tym zakresie było dodanie do zakresu czynności starszego referenta w Zespole ds. Łączności i Informatyki KPP zadań typowo ewidencyjnych dotyczących wydawania i zarządzania dowodami rzeczowymi z depozytu. Kwestie związane z opracowaniem, przygotowaniem i przekazywaniem dowodów rzeczowych do prokuratury lub sądu wykonywane są przez funkcjonariuszy WD-Ś. Podsumowując, starszy referent wykonuje zadania ewidencyjne, a ciężar prowadzenia i nadzoru nad właściwym postępowaniem z dowodami rzeczowymi spoczywa na Naczelniku WD-Ś. Niemniej kwestia ta wymaga uregulowania, tj. zmiany regulaminu jednostki, bądź przypisania zadań w tym zakresie dla wskazanego funkcjonariusza WD-Ś.

(akta kontroli str. 121-131)

2. Kontrola wykazała brak rzetelności w sporządzonych kartach opisu stanowiska pracy Naczelnika i Zastępcy Naczelnika WD-Ś.

W karcie opisu stanowiska pracy Naczelnika WD-Ś przypisano podległość służbową do I Zastępcy Komendanta PP, podczas gdy po zmianie *Regulaminu KPP* z 15 czerwca 2021 r. to Komendant PP bezpośrednio nadzoruje komórki organizacyjne Komendy, w tym WD-Ś (§ 5 pkt 2 lit. b *Regulaminu KPP*).

Ponadto karty opisu stanowisk pracy Naczelnika i Zastępcy Naczelnika WD-Ś nie były aktualizowane na bieżąco. Z kart opisu stanowiska pracy Naczelnika oraz Zastępcy Naczelnika WD-Ś wynikało m.in., że były w części nieaktualne i odnosiły się w przypadku zadań dotyczących współpracy do jednostek nieistniejących²⁷, tj.: urzędu kontroli skarbowej czy urzędu celnego.

Zgodnie ze standardem A3, ww. standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych, struktura organizacyjna jednostki powinna być dostosowana do aktualnych celów i zadań, a zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności jednostek,

²⁵ Zadanie wyszczególnione - w *Regulaminie KPP* - do realizacji przez WD-Ś.

²⁶ Dz. Urz. Min. Fin. Nr 15, poz. 84.

²⁷ Od dnia 1 marca 2017 r. została utworzona Krajowa Administracja Skarbowa.

poszczególnych komórek organizacyjnych jednostki oraz zakres podległości pracowników powinien być określony w formie pisemnej w sposób przejrzysty i spójny. Dla każdego pracownika powinien być określony aktualny zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności.

(akta kontroli str. 3-14, 18, 85-88, 204-209, 210-215)

Komendant PP wyjaśnił m.in., że z uwagi na zmiany kadrowe w jednostce i idące za tym zmiany podziału kompetencyjności w kierownictwie jednostki, dokonana została nowelizacja *Regulaminu KPP*, z którego wynika, iż kierownik jednostki bezpośrednio nadzoruje pracę komórek organizacyjnych Komendy, w tym *WD-Ś*. Brak aktualizacji karty opisu stanowiska pracy Naczelnika *WD-Ś* jest niedopatrzeniem, które w trakcie kontroli zostanie usunięte. Zmieniono zapis o podległości służbowej z błędnego na właściwy.

Komendant PP dodał, że nieaktualne zapisy w kartach stanowiska pracy Naczelnika i Zastępcy Naczelnika *WD-Ś* były niedopatrzeniem, a kierownictwo tej komórki posiada już aktualne karty stanowiska pracy.

W trakcie kontroli NIK zaktualizowano karty opisu stanowiska pracy (6 sierpnia 2024 r. Naczelnikowi *WD-Ś* i 7 sierpnia 2024 r. Zastępcy Naczelnika *WD-Ś*), w których uwzględniono prawidłową podległość służbową Naczelnika oraz uwzględniono aktualną nazwę Krajowej Administracji Skarbowej.

Ponadto z dniem 6 sierpnia 2024 r. *Komendant PP* przypisał Naczelnikowi *WD-Ś* zadania w zakresie sprawowania bezpośredniego nadzoru nad problematyką procesowego zabezpieczania nielegalnych wyrobów akcyzowych.

(akta kontroli str. 121-131, 204-215)

OCENA CZĄSTKOWA

Komenda była organizacyjnie przygotowana do realizacji zadań związanych z ujawnionymi nielegalnymi wyrobami akcyzowymi, a liczba funkcjonariuszy przewidzianych do prowadzenia postępowań przygotowawczych dotyczących ujawnionych nielegalnych wyrobów akcyzowych oraz zajmujących się ich przechowywaniem i likwidacją, była wystarczająca. Funkcjonariusze, poza I półroczem 2024 r., corocznie uczestniczyli w szkoleniach w zakresie ujawniania przestępstw dotyczących wyrobów akcyzowych. *Komenda* współpracowała z funkcjonariuszami *KAS*, a efektem tej współpracy było ujawnienie wyrobów tytoniowych czy też alkoholowych bez wymaganych polskich znaków akcyzowych. Zadania *KPP* związane z problematyką nielegalnych wyrobów akcyzowych nie zostały jednak w każdym przypadku prawidłowo przypisane funkcjonariuszom w kartach opisu stanowiska pracy, a część zapisów w kartach opisu stanowiska pracy Naczelnika i Zastępcy Naczelnika *WD-Ś* nie było aktualizowanych, przy czym w trakcie kontroli *Komendant PP* podjął działania związane z uaktualnieniem zakresu zadań i obowiązków Naczelnika i Zastępcy Naczelnika *WD-Ś*.

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

2. Postępowanie przygotowawcze

2.1. W okresie kontrolowanym liczba prowadzonych postępowań przygotowawczych w zakresie nielegalnych wyrobów akcyzowych wynosiła: w 2022 r. - trzy sprawy, w 2023 r. - pięć spraw oraz w 2024 r. - jedna sprawa²⁸. Dane w zakresie prowadzonych postępowań przedstawiały się następująco:

- wszystkie postępowania prowadzone były w formie dochodzenia;
- w czterech przypadkach kwalifikacja prawna dotyczyła art. 54 § 2 ustawy z dnia 10 września 1999 r. Kodeks karny skarbowy²⁹ (dalej: *kks*), w trzech przypadkach art. 54 § 3 *kks*, jedna art. 54 § 1 w zw. z art. 54 § 2 *kks* i jedna art. 54 § 2 oraz art. 65 § 1 i art. 7 § 1 *kks*;
- w sześciu przypadkach postępowanie zakończone zostało sporządzeniem aktu oskarżenia, w dwóch przypadkach postępowania przekazane zostały do Urzędu

²⁸ Według stanu na 27 sierpnia 2024 r.

²⁹ Dz. U. z 2024 r. poz. 628, ze zm.

Skarbowego w Gorzowie Wlkp., a w jednym przypadku postępowanie umorzono z powodu niewykrycia sprawcy;

- w trzech przypadkach postępowanie dotyczyło krajanki tytoniowej bez polskich znaków akcyzy, w dwóch przypadkach tytoniu bez polskich znaków akcyzy, w trzech przypadkach papierosów bez polskich znaków akcyzy i w jednym przypadku papierosów i spirytusu bez polskich znaków akcyzy;

- w zakresie masy lub liczby zabezpieczonych produktów: w dwóch przypadkach waga wynosiła 14,84 kg i 142 kg, w trzech przypadkach zabezpieczono papierosy w ilości 1.054 szt., 17.920 szt. i 19.500 szt., w jednym przypadku zabezpieczono 7 kg tytoniu, w jednym przypadku zabezpieczono krajankę tytoniową o wadze 1,01 kg, w jednym przypadku zabezpieczono 4.400 szt. papierosów i 224,1 l spirytusu, i w jednym przypadku zabezpieczono krajankę tytoniową o wadze 135,35 kg oraz papierosy w ilości 2.700 szt.

(akta kontroli str. 216-225, 236-238)

2.2. Nie stwierdzono, aby w okresie kontrolowanym *Komendant PP* formułował i przekazywał podległym pracownikom wytyczne i zalecenia, instrukcje i rozkazy odnośnie prowadzenia działań i spraw dotyczących nielegalnych wyrobów akcyzowych.

(akta kontroli str. 194-195)

Komendant PP wyjaśnił, że w *KWP* i jednostkach jej podległych nie obowiązują jednolite instrukcje lub wytyczne związane z przechowywaniem nielegalnych wyrobów akcyzowych. I dalej dodał, że jego zdaniem zasadnym byłoby wprowadzenie procedur w zakresie realizacji zadań związanych z likwidacją nielegalnych wyrobów akcyzowych.

Z informacji uzyskanych z *KWP* wynikało m.in., że w latach 2022-2024 nie obowiązywały wytyczne i zalecenia w sprawie prowadzenia spraw związanych z nielegalnymi wyrobami akcyzowymi. Sprawy realizowane i prowadzone były w ramach form pracy operacyjnej oraz postępowań przygotowawczych.

(akta kontroli str. 116-120, 121-131)

W trakcie kontroli NIK, *KWP*³⁰ poinformowała *KPP* o przygotowaniach Komendy Głównej Policji w zakresie opracowania propozycji zmian przepisów stanowiących podstawę realizacji codziennych zadań w zakresie przestępczości gospodarczej w celu ich polepszenia i ujednolicenia.

W odpowiedzi na ww. pismo *Komendant PP* wskazał m.in., na wypracowane przez siebie zasady i praktyki odnośnie prowadzenia postępowań z zakresu zwalczania przestępstw w obszarze podatku VAT i akcyzy oraz zwrócił uwagę na potrzebę stworzenia jednolitego algorytmu postępowania, jak również wprowadzenie jednolitych przepisów regulujących współpracę także w kwestii przechowywania dowodów, ich przekazywania, niszczenia, co usprawniłoby tok prowadzonych spraw.

(akta kontroli str. 226-227, 228-229)

2.3. Badanie rzetelności i sprawności prowadzonych wszystkich dziewięciu postępowań³¹ wykazało, że:

- we wszystkich przypadkach postępowania wszczęte zostały w okresie od 1 do 3 dni³² od ujawnienia nielegalnych wyrobów akcyzowych;
- niezwłocznie przesyłano prokuratorowi odpisy postanowień o wszczęciu sprawy;
- dwa postępowania przygotowawcze zakończone zostały po 7 i 13 dniach; sześć od 24 do 52 dni i jedno po 129 dniach³³ od wszczęcia postępowania;

³⁰ Pismo PG.026.31.2024.Rb z 17 lipca 2024 r.

³¹ Gdzie szacunkowe uszczuplenie podatku akcyzowego wyniosło łącznie 326.802 zł.

³² Jedno postępowanie, data ujawnienia nielegalnych wyrobów akcyzowych - 20 stycznia 2023 r., data wszczęcia dochodzenia / postępowania - 23 stycznia 2023 r.

³³ Wielowatkowa sprawa dotycząca substancji odurzających, alkoholu i papierosów bez polskich znaków akcyzy. Ujawnione wyroby akcyzowe w 2021 r. i 2022 r.

- nie stwierdzono przypadków, aby długotrwałe postępowanie przygotowawcze było wynikiem braku należytej staranności funkcjonariuszy KPP;
- brak było nieuzasadnionych przerw w toku prowadzonych postępowań przygotowawczych;
- jedno postępowanie umorzono z powodu niewykrycia sprawcy.

(akta kontroli str. 216-225, 236-238)

W sprawie zakończenia postępowania przygotowawczego po 129 dniach od wszczęcia postępowania *Komendant PP* wyjaśnił m.in., że do głównych przyczyn długotrwałego postępowania należało wielowątkowość oraz wysoki stopień skomplikowania zbierania materiału dowodowego oraz czynniki zewnętrzne niezależne od prowadzącego postępowanie.

(akta kontroli str. 396-398)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Postępowania przygotowawcze w sprawie nielegalnych wyrobów akcyzowych prowadzono rzetelnie i sprawnie, bez zbędnej zwłoki. W jednym przypadku z uwagi na charakter i złożoność sprawy³⁴ postępowanie przygotowawcze zakończono po 4 miesiącach. Niezwłocznie przesyłano prokuratorowi odpisy postanowień o wszczęciu sprawy.

OBSZAR

3. Przechowywanie nielegalnych wyrobów akcyzowych

Opis stanu
faktycznego

3.1. W latach objętych kontrolą nie obowiązywały w KPP pisemne procedury, wytyczne i instrukcje *Komendanta PP* w zakresie realizacji przez podległe komórki organizacyjne zadań związanych z przechowywaniem nielegalnych wyrobów akcyzowych i ich transportem.

Reguły postępowania z ujawnionymi nielegalnymi wyrobami akcyzowymi (dowodami rzeczowymi), w tym dotyczącymi ich przechowywania, określone zostały w art. 232a *kpk*.

Kwestie dotyczące ewidencjonowania, przechowywania czy inwentaryzacji dowodów rzeczowych uregulowane zostały w rozdziale 7 zarządzenia Nr 4 KGP z dnia 9 lutego 2017 r. w sprawie niektórych form organizacji i ewidencji czynności dochodzeniowo-śledczych Policji oraz przechowywania przez Policję dowodów rzeczowych uzyskanych w postępowaniu karnym³⁵.

(akta kontroli str. 89-112, 194-195)

Odnosnie braku uregulowań w KPP *Komendant PP* wyjaśnił, że w KWP i jednostkach jej podległych nie obowiązywały jednolite instrukcje lub wytyczne związane z przechowywaniem nielegalnych wyrobów akcyzowych, a zwłoka w przekazywaniu dowodów rzeczowych może wynikać z niedopatrzenia funkcjonariusza prowadzącego postępowanie.

Z informacji *Komendanta Wojewódzkiego Policji*³⁶ wynikało m.in., że w latach 2022-2024 nie obowiązywały wytyczne i zalecenia w sprawie realizowanych i prowadzonych postępowań z nielegalnymi wyrobami akcyzowymi. Sprawy prowadzone były w ramach form współpracy operacyjnej oraz postępowań przygotowawczych.

(akta kontroli str. 116-120, 121-131, 281-339, 343)

3.2. Kontrola wykazała następujące stany magazynowe nielegalnych wyrobów akcyzowych bez polskich znaków akcyzy:

- na 1 stycznia 2022 r. - worek koloru białego z zawartością wyrobów tytoniowych, tj. krojonego tytoniu do palenia w ilości 14,84 kg;

³⁴ Wielowątkowa sprawa dotycząca substancji odurzających, alkoholu i papierosów bez polskich znaków akcyzy.

³⁵ Dz. Urz. Kom. Gł. Pol. poz. 9, ze zm.

³⁶ Pismo T.093.5.2024.A.K. z 30 lipca 2024 r.

- na 31 grudnia 2022 r. - brak było w magazynie nielegalnych wyrobów akcyzowych;
- na 31 grudnia 2023 r. - worek foliowy koloru czarnego z zawartością krajanki tytoniowej, worki strunowe z zawartością tytoniu szt. 2, worek foliowy koloru czarnego z zawartością wyrobów tytoniowych oraz opakowanie kartonowe z zawartością wyrobów tytoniowych;
- na 30 czerwca 2024 r. oraz na dzień 8 sierpnia 2024 r. (ogłędziny) - brak było w magazynie nielegalnych wyrobów akcyzowych.

(akta kontroli str. 75-78, 194-195, 196-203)

3.3. Przeprowadzone oględzin pomieszczenia *KPP*, przeznaczonego do przechowywania zabezpieczonych nielegalnych wyrobów akcyzowych (pomieszczenie o nr 023 znajdowało się w piwnicy budynku), wykazały m.in., że pomieszczenie było zabezpieczone w drzwi z dwoma zamkami oraz dodatkowo zabezpieczone było kartą indywidualnego dostępu. Dostęp do pomieszczenia o wielkości ok. 30-35 m² był ograniczony. Zarówno stan techniczny pomieszczenia, jak i panujące w nim warunki gwarantowały bezpieczeństwo przechowywanych tam dowodów. Pomieszczenie posiadało dwa okna, które od zewnątrz były zakratowane, a szyby w oknach, w kolorze matowym, bez możliwości zaglądania do wnętrza obiektu.

Na dzień oględzin (tj. 8 lipca 2024 r.) brak było w pomieszczeniu depozytów dowodowych nielegalnych wyrobów akcyzowych, tj. papierosów, krajanki tytoniowej czy alkoholu.

Kolejne oględziny dotyczyły pomieszczeń, w których funkcjonariusze prowadzący sprawy nielegalnych wyrobów akcyzowych przechowywali zabezpieczone dowody, wykazały m.in., że do czasu przekazania do depozytu (składnicy dowodów rzeczowych) nielegalnych wyrobów akcyzowych wyroby te umieszczone były w pokojach *KPP* w Świebodzinie, zamykanych na klucz, i tak:

- nr 330. W pokoju była szafa metalowa certyfikowana o wymiarach: wysokość 150 cm, szerokość 70 cm i głębokość 50 cm;
- nr 329. W pokoju była szafa metalowa certyfikowana o wymiarach: wysokość 150 cm, szerokość 70 cm i głębokość 50 cm;
- nr 307 i nr 308. W pokojach znajdowało się pięć certyfikowanych szaf. Cztery o wymiarach: wysokość 150 cm, szerokość 70 cm i głębokość 50 cm oraz jedna o wymiarach: wysokość 195 cm, szerokość 95 cm i głębokość 55 cm;
- nr 309. W pokoju były dwie szafy metalowe certyfikowane o wymiarach: wysokość 150 cm, szerokość 70 cm i głębokość 50 cm.

Ponadto oprócz pokoju w piwnicy (nr 023), w którym przechowywane były nielegalne wyroby akcyzowe *KPP* posiadała pomieszczenie nr 025 wyposażone w regały. Na dzień oględzin pomieszczenie było puste. Pomieszczenie zabezpieczone było w drzwi z dwoma zamkami oraz dodatkowo zabezpieczone było kartą indywidualnego dostępu.

Dostęp do ww. pomieszczeń chroniony był przed osobami nieuprawnionymi, a zarówno stan techniczny pomieszczeń, jak i panujące w nich warunki gwarantowały bezpieczeństwo przechowywanych tam dowodów.

Teren jednostki *KPP*, łącznie z ciągami komunikacyjnymi, objęty był kamerami monitoringu, a klucze do pomieszczeń przechowywane były u dyżurnego *KPP*, gdzie całodobowo przebywali funkcjonariusze pełniący dyżur na stanowisku kierowania. Pobranie kluczy następowało po dokonaniu adnotacji w książce ewidencji kluczy. Na dzień drugich oględzin (tj. 21 sierpnia 2024 r.) brak było w pomieszczeniach nielegalnych wyrobów akcyzowych, tj. papierosów, krajanki tytoniowej czy alkoholu.

(akta kontroli str. 75-78, 196-203)

3.4. *KPP* nie wynajmowała i nie posiadała innych miejsc poza siedzibą Komendy, w których przechowywane były nielegalne wyroby akcyzowe oraz nie korzystała

z usług innych podmiotów w zakresie przechowywania nielegalnych wyrobów akcyzowych.

(akta kontroli str. 194-195)

3.5. Stany magazynowe nielegalnych wyrobów akcyzowych przechowywanych w KPP:

- nie obejmowały nielegalnych wyrobów akcyzowych w stosunku do których nie prowadzono lub nie zakończono skutecznie spraw karno-skarbowych ze względu na nieustalenie sprawcy czynu zabronionego,
- nie obejmowały nielegalnych wyrobów akcyzowych w stosunku do których umorzono postępowanie przygotowawcze ze względu na nieustalenie sprawcy czynu zabronionego, w związku z tym nie występowano do sądu o orzeczenie przepadku zebranych nielegalnych wyrobów akcyzowych, co potwierdzono w toku oględzin.

(akta kontroli str. 75-78, 194-195, 196-203, 399)

3.6. Stosownie do wymogu wynikającego z § 44 ust. 1 zarządzenia nr 4 KGP z dnia 9 lutego 2017 r. w sprawie niektórych form organizacji i ewidencji czynności dochodzeniowo-śledczych Policji oraz przechowywania przez Policję dowodów rzeczowych uzyskanych w postępowaniu karnym, istniał obowiązek zarządzenia w styczniu nie rzadziej niż raz na dwa lata inwentaryzacji dowodów rzeczowych i śladów kryminalistycznych przechowywanych w składnicy dowodów rzeczowych.

Decyzją z dnia 13 lutego 2024 r. nr 7/2024 *Komendant PP* powołał trzyosobową komisję do przeprowadzenia inwentaryzacji dowodów rzeczowych oraz sporządzenia protokołu z czynności inwentaryzacyjnych i przekazania go niezwłocznie do zatwierdzenia *Komendantowi PP*. Z przeprowadzonej w dniu 27 lutego 2024 r. inwentaryzacji³⁷, w której dowody rzeczowe zostały opisane w formie spisu tabelarycznego wynika m.in., że w czterech pozycjach ujęto nielegalne wyroby akcyzowe, tj. [1] poz. 399 - sprawa RSD-21/23: worek foliowy koloru czarnego z zawartością krajanki tytoniowej, [2] poz. 416 - sprawa RSD-611/23: worki strunowe z zawartością tytoniu sztuk 2, [3] poz. 417 - sprawa RSD-691/23: worek foliowy koloru czarnego z zawartością wyrobów tytoniowych bez polskich znaków akcyzy, opakowanie kartonowe z zawartością wyrobów tytoniowych bez polskich znaków akcyzy oraz [4] poz. 432 - sprawa RSD-78/24: dwa kartony z zawartością paczek papierosów z logo firmy w łącznej ilości 19.500 szt. pojedynczych papierosów.

Kontrola wykazała, że:

- z naruszeniem terminu wynikającego z § 44 ust. 1 ww. zarządzenia nr 4 *Komendanta GP*, zarządzono przeprowadzenie inwentaryzacji dowodów rzeczowych;
- nie dochowano obowiązku określonego w § 2 decyzji *Komendanta PP* nr 7/2024 i nie przekazano do zatwierdzenia *Komendantowi PP* protokołu z inwentaryzacji;
- w protokole z inwentaryzacji brak było informacji odnośnie ilości i wartości przechowywanych nielegalnych wyrobów akcyzowych oraz określenia stopnia zgodności stanu faktycznego ze stanem ewidencyjnym - § 44 ust. 6 zarządzenia *Komendanta GP*;
- w protokole z inwentaryzacji z 27 lutego 2024 r. ujęto worki strunowe z zawartością tytoniu, które w dniu 25 stycznia 2024 r. zostały komisyjnie zniszczone, poprzez spalanie w piecu CO;

co opisano szerzej w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 132-178, 256)

³⁷ Decyzja nr 7/2024 *Komendanta PP* z dnia 13 lutego 2024 r. w sprawie przeprowadzenia komisyjnej inwentaryzacji dowodów rzeczowych w KPP, w terminie 40 dni od dnia wydania decyzji. Z Decyzji wynika m.in., że powołano komisję inwentaryzacyjną w trzyosobowym składzie.

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości.

1. *Komendant PP*, zarządził w dniu 13 lutego 2024 r. inwentaryzację dowodów rzeczowych³⁸, co stanowiło naruszenie terminu (nie rzadziej niż raz na dwa lata w styczniu) określonego w § 44 ust. 1 zarządzenia nr 4 *Komendanta GP* z 9 lutego 2017 r. w sprawie niektórych form organizacji i ewidencji czynności dochodzeniowo-śledczych Policji oraz przechowywania przez Policję dowodów rzeczowych uzyskanych w postępowaniu karnym kierownicy jednostek Policji.

(akta kontroli str. 132, 133-178, 335-336)

Komendant PP wyjaśnił, że pomimo uchybienia terminowi określonemu w zarządzeniu, obowiązek przeprowadzenia inwentaryzacji dowodów rzeczowych został zrealizowany. Zgodnie z § 44 ust. 1 zarządzenia inwentaryzacja powinna zakończyć się najpóźniej w terminie 45 dni od czasu jej zarządzenia, co oznacza, że powołanie komisji inwentaryzacyjnej w ostatnim dopuszczalnym terminie czyli 31 stycznia, pozwala na przeprowadzenia jej najpóźniej do 16 marca. Konstatując, sporządzenie protokołu z inwentaryzacji w dniu 27 lutego 2024 r. mieściło się w terminie dopuszczalnym przez ustawodawcę i nie skutkowało negatywnymi konsekwencjami dla przebiegu i wyniku tej czynności. Niemniej, przy zarządzeniu kolejnej inwentaryzacji zostanie zachowany termin styczniowy wynikający z obowiązujących przepisów.

(akta kontroli str. 188-190)

2. Mimo obowiązku wynikającego z § 2 Decyzji nr 7/2024 *Komendanta PP* z dnia 13 lutego 2024 r. w sprawie przeprowadzenia komisyjnej inwentaryzacji dowodów rzeczowych w *KPP* w Świebodzinie, nie przedłożono do zatwierdzenia *Komendantowi PP* protokołu z inwentaryzacji z dnia 27 lutego 2024 r.

Z ww. decyzji wynika m.in., że trzyosobowa komisja inwentaryzacyjna w terminie 40 dni od dnia wydania niniejszej decyzji, przeprowadzi inwentaryzację dowodów rzeczowych oraz sporządzi protokół z przeprowadzonych czynności w 3 egzemplarzach, który niezwłocznie przekaże do zatwierdzenia *Komendantowi PP*.

(akta kontroli str. 132, 133-178)

Z wyjaśnień przewodniczącego oraz jednego z dwóch pozostałych członków komisji inwentaryzacyjnej wynikało m.in., że brak przekazania protokołu inwentaryzacyjnego z dnia 27 lutego 2024 r. do zatwierdzenia *Komendantowi PP* był przeoczeniem obowiązku wynikającego z Decyzji nr 7/2024 r. *Komendanta PP*. Natomiast trzeci członek komisji inwentaryzacyjnej nie potrafił odpowiedzieć, dlaczego nie przekazano protokołu z inwentaryzacji do podpisu *Komendantowi PP*.

Komendant PP wyjaśnił ponadto, że powyższa sytuacja wynikała z niedopełnienia obowiązków przez przewodniczącego komisji inwentaryzacyjnej. Z przewodniczącym komisji zostanie przeprowadzona stosowna rozmowa instruktażowa.

(akta kontroli str. 232-233, 234-235, 346-347, 396-398)

3. Nie w pełni rzetelnie przeprowadzono oraz udokumentowano inwentaryzację dowodów rzeczowych w zakresie nielegalnych wyrobów akcyzowych przeprowadzoną na podstawie ww. Decyzji nr 7/2024 *Komendant PP*.

Z § 44 ust. 1 i ust. 6 i 7 Zarządzenia nr 4 *Komendanta GP* z dnia 9 lutego 2017 r. w sprawie niektórych form organizacji i ewidencji czynności dochodzeniowo-śledczych Policji oraz przechowywania przez Policję dowodów rzeczowych uzyskanych w postępowaniu karnym wynika m.in., że kierownicy jednostek Policji, nie rzadziej niż raz na dwa lata w styczniu, zarządzają komisijną inwentaryzację dowodów rzeczowych przechowywanych w składnicy dowodów rzeczowych, zwaną dalej inwentaryzacją.

³⁸ Inwentaryzacja przeprowadzona w dniach od 14 do 27 lutego 2024 r.

W sporządzonym przez komisję inwentaryzacyjną protokole z inwentaryzacji dowodów rzeczowych z 27 lutego 2024 r. na stronie 43 wykazano worki strunowe z zawartością tytoniu (l.p. 416 protokołu inwentaryzacyjnego, sprawa RSD - 611/23, poz. 130/23), podczas gdy z protokołu komisyjnego zniszczenia dowodu rzeczowego) wynikało, że w dniu 25 stycznia 2024 r. komisja likwidacyjna KPP dokonała zniszczenia zabezpieczonego w postępowaniu dowodu rzeczowego ujętego w wykazie I/130/23/P poprzez spalenie.

Ponadto z protokołu z inwentaryzacji z 27 lutego 2024 r. nie wynikało czy stan faktyczny ustalony przez komisję inwentaryzacyjną był zgodny ze stanem ewidencyjnym, podczas gdy obowiązek w tym zakresie wynikał z § 44 ust. 6 i ust. 7 ww. zarządzenia nr 4 Komendanta GP³⁹.

(akta kontroli str. 133-178, 216-225, 256)

Starszy referent w Zespole ds. Łączności i Informatyki KPP⁴⁰ wyjaśnił, że rozpoczęcie inwentaryzacji dokonane było na podstawie wydruku dokumentów z systemu ERCDS (Elektroniczny Rejestr Czynności Dochodzeniowo-Śledczych) oraz stanu magazynowego. Przygotowałam protokół inwentaryzacyjny w dniu 27 lutego 2024 r. i przedłożyłam komisji inwentaryzacyjnej do podpisu. W protokole inwentaryzacyjnym, przez przeoczenie, nie usunęłam pozycji l.p. 416 (sprawa: RSD-611/23) dotyczącej worków strunowych z zawartością tytoniu sztuk 2.

Z wyjaśnień przewodniczącego komisji inwentaryzacyjnej⁴¹ i jednego z dwóch pozostałych członków komisji inwentaryzacyjnej wynikało m.in., że pracownik⁴² (na podstawie Elektronicznego Rejestru Czynności Dochodzeniowo-Śledczych) przygotował i wydrukował w dniu 27 lutego 2024 r. protokół inwentaryzacyjny i przekazał go wszystkim członkom komisji inwentaryzacyjnej do podpisu. Zaufali pracownikowi i sądzili, że rzetelnie został sporządzony protokół inwentaryzacyjny. Nie weryfikowali poszczególnych pozycji (od lp. 1 do lp. 440) uwidoczniionych w protokole z danymi dowodami rzeczowymi znajdującymi się w pokoju dowodów rzeczowych. Podczas inwentaryzacji nie spisywali poszczególnych pozycji i nie weryfikowali ich z tymi, które znajdowały się w składnicy (pokoju dowodów rzeczowych) KPP w Świebodzinie. Ich zdaniem umieszczenie w protokole inwentaryzacyjnym worków strunowych z zawartością tytoniu (l.p. 416 protokołu inwentaryzacyjnego, sprawa RSD - 611/23, poz. 130/23) było błędem.

Z wyjaśnień trzeciego członka komisji inwentaryzacyjnej wynikało, że nie pamięta on i nie wie dlaczego w protokole ujęto worki strunowe z zawartością tytoniu. Nie pamiętał, z uwagi na upływ czasu, czy uczestniczył w inwentaryzacji, ale potwierdził, że podpis na ostatniej stronie protokołu należy do niego.

Odnosnie niesporządzenia i nieprzeprowadzenia inwentaryzacji przewodniczący komisji inwentaryzacyjnej wyjaśnił, że § 44 ust. 4 Zarządzenia nr 4 Komendanta Głównego Policji z dnia 09.02.2017 roku nie wskazuje kto sporządza protokół z inwentaryzacji dowodów rzeczowych. Decyzja Komendanta Powiatowego Policji w Świebodzinie z dnia 13.02.2024 roku, również nie wskazuje, że to Przewodniczący takowy protokół sporządza. Jest mowa, że komisja sporządza protokół, który niezwłocznie przekazuje do zatwierdzenia Komendantowi Powiatowemu Policji w Świebodzinie.

Według przewodniczącego komisji inwentaryzacyjnej inwentaryzacja nie ograniczała się tylko do sporządzenia wydruku ale została przeprowadzona poprzez porównanie

³⁹ W protokole wskazuje się okres prowadzenia czynności inwentaryzacyjnych, określa stopień zgodności stanu faktycznego ze stanem ewidencyjnym oraz zamieszcza ewentualne uwagi co do sposobu przechowywania dowodów rzeczowych lub prowadzenia dokumentacji. W przypadku stwierdzenia przez komisję braku pełnej zgodności pomiędzy stanem faktycznym i stanem ewidencyjnym, w protokole dokładnie opisuje się stwierdzone niezgodności, a kierownik jednostki Policji podejmuje niezwłocznie czynności zmierzające do ich wyjaśnienia.

⁴⁰ Z dokumentów wynika m.in., że pracownik był materialnie odpowiedzialny za prowadzenie depozytu dowodów rzeczowych.

⁴¹ Z dokumentów wynika m.in., że przewodniczący komisji inwentaryzacyjnej (w dniu 27 luty 2024 r.) był również członkiem komisji, która dokonała zniszczenia zabezpieczonego w postępowaniu dowodu rzeczowego (w dniu 25 stycznia 2024 r.).

⁴² Starszy referent w Zespole ds. Łączności i Informatyki.

zawartych w wydruku danych z znajdującymi się w składnicy rzeczami. Pojawiające się na wydruku nieścisłości są elementem niezamierzonej pomyłki. Natomiast odnośnie braku w protokole z inwentaryzacji dowodów rzeczowych informacji, co do stopnia zgodności stanu faktycznego ze stanem ewidencyjnym, wyjaśnił, że błędy które mogły się pojawić w protokole inwentaryzacyjnym nie wynikały z celowego działania, ale były niezamierzoną pomyłką.

Komendant PP wyjaśnił, że sytuacja wynikała z braku rzetelności przy sporządzaniu protokołu inwentaryzacyjnego. Naturalnym celem inwentaryzacji jest porównanie stanu ewidencyjnego ze stanem faktycznym. Jest to niedopuszczalne i osobiście w przyszłości zwrócić większą uwagę, a także zwiększyć nadzór w tym zakresie. Zobowiązuje się w tym temacie do zorganizowania szkolenia przez funkcjonariusza z komórki zwierzchniej sprawującej nadzór nad przedmiotową tematyką z ramienia Komendy Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wlkp.

(akta kontroli str. 230-231, 232-233, 234-235, 340-342, 346-347, 396-398, 400-401)

OCENA CZĄSTKOWA

Z naruszeniem obowiązującego terminu zarządzono przeprowadzanie inwentaryzacji dowodów rzeczowych za rok 2023. Dodatkowo inwentaryzację przeprowadzono w sposób nie w pełni rzetelny, a wyniki inwentaryzacji, mimo obowiązku wynikającego z regulacji wewnętrznych, nie przekazano Komendantowi PP do zatwierdzenia. W protokole inwentaryzacyjnym dowodów rzeczowych nie wykazano zgodności stanu faktycznego ze stanem ewidencyjnym, co było niezgodne z zarządzeniem nr 4 Komendanta GP, nie podano także ilości inwentaryzowanych dowodów rzeczowych, a ponadto ujęto w nim nielegalne wyroby akcyzowe w postaci worków strunowych z zawartością tytoniu, które to wyroby akcyzowe zostały wcześniej poddane spaleni w piecu w kotłowni.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

4. Likwidacja nielegalnych wyrobów akcyzowych

4.1. W KPP nie obowiązywały jednolite procedury, wytyczne, czy instrukcje w zakresie realizacji przez podległe komórki organizacyjne zadań związanych z likwidacją nielegalnych wyrobów akcyzowych, w tym ich sprzedażą, nieodpłatnym przekazaniem lub zniszczeniem.

(akta kontroli str. 194-195)

Zdaniem Komendanta PP zasadnym byłoby wprowadzenie procedur w zakresie realizacji zadań związanych z likwidacją nielegalnych wyrobów akcyzowych.

(akta kontroli str. 121-131)

4.2. Z dokumentów Komendy wynika, że w okresie objętym kontrolą dwukrotnie dokonano zniszczenia zabezpieczanego w postępowaniu dowodu rzeczowego ujętego w wykazie. I tak:

- a) w dniu 25 stycznia 2024 r. trzyosobowa komisja (funkcjonariusze KPP) dokonała zniszczenia - poprzez spalanie w piecu CO w kotłowni w Świebodzinie - 2 szt. worków strunowych z zawartością tytoniu. W protokole brak było wszystkich informacji wymaganych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczegółowych warunków i trybu niszczenia przedmiotów, których przepadek orzekł sąd, co opisano szerzej w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- b) w dniu 13 marca 2024 r. trzyosobowa komisja (dwóch funkcjonariuszy KPP oraz pracownik referatu egzekucji administracyjnej ze Świebodzina) dokonała zniszczenia - poprzez spalanie worka foliowego oraz opakowania kartonowego z zawartością wyrobów tytoniowych bez polskich znaków akcyzy. W protokole brak było wszystkich informacji wymaganych w ww. rozporządzeniu w sprawie szczegółowych warunków i trybu niszczenia przedmiotów, których przepadek orzekł Sąd, co opisano szerzej w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W obu ww. przypadkach w czynnościach likwidacji nielegalnych wyrobów akcyzowych brali udział funkcjonariusze KPP.

4.3. Nie stwierdzono, aby wybór wykonawcy likwidacji i zniszczenia zabezpieczonego dowodu rzeczowego w dniach 25 stycznia 2024 r. oraz 13 marca 2024 r. dokonany został w oparciu o przepisy i regulacje wewnętrzne (umowy, prawo zamówień publicznych). W jednym przypadku spalania dokonano w piecu CO kotłowni DALKIA w Świebodzinie, natomiast w drugim przypadku nie określono miejsca i sposobu spalania.

W zakresie likwidacji nielegalnych wyrobów akcyzowych KPP, nie planowała i nie ponosiła żadnych wydatków.

(akta kontroli str. 256, 277, 399)

Komendant PP wyjaśnił m.in., że Komenda w każdym przypadku, gdy zachodzi potrzeba zniszczenia dowodów rzeczowych zgodnie z wyrokiem sądu, dokonuje tej czynności poprzez spalanie w piecu CO w kotłowni DALKIA w Świebodzinie na OŚ. Widok. Brak wskazania dokładnego adresu podmiotu jest przeoczeniem osoby sporządzającej protokół. Proces technologiczny niszczenia poprzez spalanie zapewnił całkowite zniszczenie wyrobów tytoniowych, tzn. bez pozostałości.

Wybór wykonawcy likwidacji i zniszczenia zabezpieczonego dowodu rzeczowego nie został dokonany w oparciu o przepisy wymienionej ustawy tj. Prawo zamówień publicznych z uwagi na fakt, że w omawianym przypadku ustawa ta nie ma zastosowania, dotyczy ona bowiem zamówień i konkursów, których wartość jest równa lub przekracza 130.000 zł. Zniszczenie dowodu rzeczowego w piecu CO kotłowni DALKIA w Świebodzinie zostało zrealizowane bez ponoszenia kosztów przez Policję. Nie zawierano żadnej umowy.

(akta kontroli str. 121-131)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Pomimo obowiązku wynikającego z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczegółowych warunków i trybu niszczenia przedmiotów, których przepadek orzekł Sąd, w protokołach ze zniszczenia dowodów rzeczowych brak było wszystkich wymaganych informacji. I tak:

a) w protokole z 25 stycznia 2024 r. ze zniszczenia dowodu rzeczowego: informacji o rodzaju i liczbie zniszczonych przedmiotów, opisu odpadów pochodzących ze zniszczenia oraz wskazanie miejsca ich składowania lub opisu pozostałości po zniszczeniu, nieodpłatnym przekazanych na rzecz podmiotu, albo przeznaczeniu do sprzedaży, podczas gdy obowiązek w tym zakresie wynikał z § 10 pkt 4 i pkt 7 ww. rozporządzenia;

b) w protokole z 13 marca 2024 r. ze zniszczenia dowodu rzeczowego: informacji o miejscu zniszczenia, informacji o rodzaju i liczbie zniszczonych przedmiotów, opisu odpadów pochodzących ze zniszczenia oraz wskazanie miejsca ich składowania lub opisu pozostałości po zniszczeniu, nieodpłatnym przekazanych na rzecz podmiotu, albo przeznaczeniu do sprzedaży, podczas gdy obowiązek w tym zakresie wynikał z § 10 pkt 1, pkt 4 i pkt 7 ww. rozporządzeniem.

Zarówno w pierwszym, jak i drugim, przypadku nie podano w protokołach jednoznacznie wagi czy ilości odpowiednio tytoniu oraz wyrobów tytoniowych i opakowań kartonowych z zawartością wyrobów tytoniowych. Z protokołów komisyjnego zniszczenia dowodów rzeczowych nie wynika czy wszystkie nielegalne wyroby akcyzowe zostały spalane.

W okresie kontrolowanym w ww. dwóch przypadkach Sąd Rejonowy w Świebodzinie nakazał zniszczenie nielegalnych wyrobów akcyzowych.

(akta kontroli str. 79-81, 216-225, 256, 277)

Naczelnik WD-Ś wyjaśnił m.in., że w obu przypadkach brak wymaganych elementów, o których mowa w rozporządzeniu wynikał z przeoczenia. Ponadto zobowiązał się do sporządzenia protokołu w sposób rzetelny z wszystkimi wymaganymi elementami

rozporządzenia, w przypadku kolejnych działań związanych ze zniszczeniem dowodów rzeczowych dotyczących nielegalnych wyrobów akcyzowych.

Komendant PP wyjaśnił, że w protokole zniszczenia z dnia 25 stycznia 2024 r. znajduje się informacja, że dokonano zniszczenia dowodu rzeczowego zabezpieczonego w postępowaniu przygotowawczym opisanego w wykazie dowodów rzeczowych i śladów kryminalistycznych nr I/130/23/P, stąd też jednoznacznie wynika, że zniszczono całość dowodu rzeczowego. Proces technologiczny niszczenia poprzez spalenie zapewnił całkowite zniszczenie wyrobów tytoniowych tzn. bez pozostałości. W kategorii niedopatrzenia prowadzącego postępowanie można rozstrzygać fakt, iż w wykazach nie zawarł on szczegółowych danych dotyczących dowodów rzeczowych, aczkolwiek dane w tej kwestii znajdowały się w aktach postępowania i wynikały z wytworzonej dokumentacji procesowej. W kategorii niedopatrzenia prowadzącego sprawę postępowania można rozstrzygać fakt, iż w wykazach nie zawarł on szczegółowych danych dotyczących dowodów rzeczowych, aczkolwiek dane w tej kwestii znajdowały się w aktach postępowania i wynikały z wytworzonej dokumentacji procesowej.

(akta kontroli str. 121-131, 191-192)

OCENA CZĄSTKOWA

Z naruszeniem uregulowań wynikających z rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków i trybu niszczenia przedmiotów, których przepadek orzekł sąd sporządzono dwa protokoły ze zniszczenia dowodów rzeczowych. W wyniku przeoczenia nie podano w nich wymaganych informacji w zakresie ilości czy liczby zniszczonych dowodów, miejsca zniszczenia oraz opisu odpadów pochodzących ze zniszczenia oraz miejsca ich składowania lub opisu pozostałości po zniszczeniu, nieodpłatnym przekazaniu na rzecz podmiotu, albo przeznaczeniu do sprzedaży.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, a także działaniami podjętymi w toku kontroli w celu ich wyeliminowania, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Przypisanie osobie odpowiedzialnej zadań wynikających z *Regulaminu KPP* w zakresie prowadzenia magazynu dowodów rzeczowych.
2. Zarządzanie inwentaryzacji dowodów rzeczowych w wymaganym terminie.
3. Rzetelne prowadzenie oraz dokumentowanie czynności inwentaryzacyjnych dowodów rzeczowych.
4. Przedkładanie protokołów z inwentaryzacji dowodów rzeczowych do zatwierdzenia Komendantowi PP.
5. Sporządzanie wymaganych dokumentów / protokołów komisijnego zniszczenia dowodów rzeczowych zawierających wszystkie wymagane elementy.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, dnia 11 października 2024 r.

Kontroler
Dariusz Obierzyński
główny specjalista kontroli państwowej

/podpisano kwalifikowanym podpisem
elektronicznym/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze
p.o. Wicedyrektor
Mariusz Kniat

/podpisano kwalifikowanym podpisem
elektronicznym/